

Strategie pro chemické látky

(Strategie pro udržitelnost v oblasti chemických látek –
k životnímu prostředí bez toxických látek)

Je obzvláště důležité přestat používat nejškodlivější chemické látky
ve spotřebních výrobcích, jako jsou hračky a výrobky pro péči o děti, textil nebo materiály,
které přicházejí do styku s potravinami.

CÍL

→ životní prostředí bez toxických látek→ zákaz nejškodlivějších chemických látek ve spotřebních výrobcích→ postupné ukončení používání per- a polyfluoralkylových látek používaných např. v obalech na potraviny (pokud není jejich použití nezbytné)→ podpora investic pro výrobu a používání chemických látek, které jsou bezpečné a udržitelné	→ zajištění dodávek nejdůležitějších chemikálií→ zavedení jednoduššího procesu posuzování rizik a nebezpečnosti chemických látek (tzv. jedna látka, jedno posouzení)→ hrát vedoucí roli v celosvětovém měřítku prosazováním a podporou vysokých standardů→ neexportování chemických látek zakázaných v EU	→ podpora inovací v oblasti bezpečných a udržitelných chemických látek→ zvýšení ochrany lidského zdraví a životního prostředí před nebezpečnými chemickými látkami→ podpora vzniku bezpečných a udržitelných alternativ→ snazší obchodování s chemickými látkami v rámci EU

Strategie se věnuje chemickým látkám, mezi které patří např. **endokrinní disruptory**, látky, které narušují imunitní a dýchací systém, a perzistentní látky, jako jsou **per- a polyfluorované alkylové látky (PFAS)**.

INICIATIVY

- postupné ukončení používání nejškodlivějších látek při výrobě spotřebních výrobků (hračky, výrobky pro péči o děti, kosmetika, detergenty, materiály určené pro styk s potravinami nebo textilie)
- minimalizace přítomnosti látek vzbuzujících obavy ve všech výrobcích a jejich nahrazení v maximální možné míře
- důraz na kombinovaný účinek chemických látek („koktejlový efekt“) zohledněním rizika, jež představuje pro lidské zdraví a životní prostředí
- zajištění, aby výrobci a spotřebitelé měli přístup k informacím o obsahu chemických látek a bezpečném používání zavedením požadavků na uvádění informací
- zavést označení „Recyklováno v EU“ a zajistit, aby byly ve výrobcích a recyklovaných materiálech minimalizovány látky vzbuzující obavy

Komise prostřednictvím svých finančních nástrojů a výzkumných a inovačních programů podpoří:

- výzkum a vývoj pokročilých materiálů v odvětvích energetiky, stavebnictví, mobility, zdravotnictví, zemědělství a elektroniky s cílem uskutečnit zelenou a digitální transformaci
- výzkum, vývoj a zavádění nízkouhlíkových chemických a materiálových výrobních procesů s nízkým dopadem na životní prostředí
- výzkum a vývoj inovativních obchodních modelů, jako je obchodní model založený na výkonnosti, s cílem zajistit účinnější využívání chemických látek a jiných zdrojů a minimalizaci odpadů a emisí
- rekvalifikaci a zvyšování kvalifikace pracovní síly zapojené do výroby a používání chemických látek směrem k zelené a digitální transformaci
- přístup k rizikovému financování, zejména pro malé a střední podniky a začínající podniky
- rozvoj a zavádění infrastruktury umožňující přechod na používání, přepravu a skladování elektřiny z obnovitelných/uhlíkových zdrojů energie pro výrobu chemikálií
- zvýšení stávající míry zavádění dostupných technologií pro výrobní účely, jako jsou data velkého objemu, umělá inteligence, automatizace, inteligentní senzory a robotika

FAKTA A ČÍSLA

Celosvětový prodej chemických látek v roce 2018 dosáhl 3347 miliard eur, **EU byla druhým největším výrobcem (16,9 % tržeb)**, ačkoli se tento podíl za posledních 20 let snížil na polovinu a podle prognóz se má dále snižovat.

Do roku 2030 se má EU přesunout **z druhého místa na třetí**.

Chemická výroba je čtvrtým největším odvětvím v EU zahrnujícím 30 000 společností (z čehož 95 % jsou malé a střední podniky), které přímo zaměstnávají přibližně 1,2 milionu lidí a nepřímo přibližně 3,6 milionu.

EU má komplexní rámec zahrnující přibližně **40 legislativních nástrojů** včetně nařízení o registraci, hodnocení, povolování a omezování chemických látek (REACH), nařízení o klasifikaci, označování a balení nebezpečných látek (CLP) a vedle řady dalších i právní předpisy týkající se bezpečnosti hraček, kosmetických přípravků, biocidů, přípravků na ochranu rostlin, potravin a karcinogenů na pracovišti, jakož i právní předpisy o ochraně životního prostředí.

Studie poukazují na rostoucí počet různých nebezpečných chemických látek v lidské krvi a tělesné tkáni včetně některých pesticidů, biocidů, léčiv, těžkých kovů, plastifikátorů a zpomalovačů hoření.

84 % občanů EU je znepokojeno dopadem chemických látek vyskytujících se v běžných výrobcích na jejich zdraví a 90 % je znepokojeno jejich dopadem na životní prostředí.

59 % vyrobených chemických látek je dodáváno přímo do jiných odvětví včetně zdravotnictví, stavebnictví, automobilového průmyslu, elektroniky a textilního průmyslu.

PRIORITY

- lépe chránit občany a životní prostředí

- podpořit inovace bezpečných a udržitelných chemických látek

- řešit zdravotní a environmentální problémy, které způsobují nejškodlivější chemické látky

OBLASTI

strategie se týká nejméně škodlivějších chemických látek ve spotřebních výrobcích, jako jsou hračky, výrobky pro péči o děti, kosmetika, čisticí prostředky, materiály určené pro styk s potravinami nebo textil

chemické látky jsou dodávány přímo do zdravotnictví, stavebnictví, automobilového průmyslu, elektroniky a textilního průmyslu

DŮVODY

- chemické látky mohou mít nebezpečné vlastnosti, které škodí lidskému zdraví a životnímu prostředí
- mohou způsobovat rakovinu, ovlivňovat imunitní, respirační, endokrinní, reprodukční a/nebo kardiovaskulární systém, oslabovat odolnost člověka a jeho schopnost reagovat na vakcíny a zvyšovat náchylnost k nemocem
- zranitelné skupiny obyvatelstva, jako jsou děti, těhotné ženy a starší osoby, jsou obzvláště citlivé na chemické látky s určitými nebezpečnými vlastnostmi
- chemické znečištění je jedním z hlavních faktorů, které ohrožují Zemi a ovlivňují a prohlubují krizi planety

PENÍZE

Facilita na podporu oživení a odolnosti

Partnerství veřejného a soukromého sektoru

NÁSTROJE

Vypracování kritérií bezpečnosti a udržitelnosti

Zajištění vývoje a používání látek, materiálů a výrobků bezpečných a udržitelných

Zlepšení prosazování pravidel EU jak na hranicích, tak na jednotném trhu

Zavedení programu EU pro výzkum a inovace v oblasti chemických látek s cílem doplnit chybějící znalosti o dopadech chemických látek, podpořit inovace a ukončit testování na zvířatech

Zjednodušení a konsolidace právního rámce EU – mimo jiné např. zavedením zásady „jedna látka, jedno posouzení“, posílením zákazu uvádění na trh bez údajů a zavedením cílených změn nařízení REACH a odvětvových právních předpisů

Pravidla pro hodnocení rizik

VÝHODY

OBČANÉ

- snížení vystavení chemickým látkám obsaženým ve výrobcích
- menší dopad na klima
- bezpečnější potraviny, kosmetika, nábytek a textil
- zpomalení degradace ekosystémů a úbytku biologické rozmanitosti
- větší bezpečnost pro pracovníky
- snížení prenatální expozice několika chemickým látkám může zabránit snížení růstu plodu a nižší porodnosti

FIRMY

- podpora pro plnění klimatických cílů
- menší dopad na využívání zdrojů, ekosystémy a biologickou rozmanitost
- podpora výzkumu a nových technologií

NEVÝHODY

- zvýšení nákladů pro firmy a společnosti
- potřeba nových výrobních procesů
- neexistence konkrétních kroků
- absence jasně stanovených cílů

KONKRÉTNÍ MOŽNOSTI PRO ČR

- zlepšení životního prostředí
- transformace českého chemického průmyslu